Literatura catalana

Màrius Torres (lectures anteriors)

Solucions · 9 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2013 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

1) [3 punts]

L'alumne/a ha d'argumentar l'afirmació de Martín fixant-se en el to dels poemes del recull i posant en relació la seva poesia amb les tendències de la poesia de l'època derivades de l'evolució de la poesia postsimbolista. És important que sàpiga relacionar les formes de figuració poètica de Torres amb la modernitat que s'inicia en Baudelaire i que el Noucentisme acostà al classicisme del neoparnassianisme (1 punt); que sigui capaç de contextualitzar la poesia de Torres en el marc de la poesia catalana i europea de l'època (1 punt); que sàpiga situar l'obra en el context de la poesia postnoucentista i en concreta les característiques a partir d'alguns poemes (1 punt).

Si l'alumne/a complementa la resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és, tanmateix, pertinent, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut de la resposta

2. PAU 2013 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

2) Exposeu la concepció de l'amor present en el poema "Cançó a Mahalta", de Màrius Torres, a partir de l'al·legoria dels dos rius i assenyaleu quin tòpic literari utilitza el poeta indicant-ne algun antecedent medieval. Expliqueu a què fa referència "la terra de xiprers i de palmes" que separa les dues vides.
[2 punts]

CANÇÓ A MAHALTA

Corren les nostres ànimes com dos rius paral·lels.
Fem el mateix camí sota els mateixos cels.

No podem acostar les nostres vides calmes:
ens separa una terra de xiprers i de palmes.

En els meandres, grocs de lliris, verds de pau,
sento, com si em seguís, el teu batec suau

i escolto la teva aigua, tremolosa i amiga,
de la font a la mar —la nostra pàtria antiga.

1937

L'alumne/a ha d'interpretar correctament la imatge dels rius i, a partir d'aquesta construcció al·legòrica cal que faci referència a la poesia de Manrique que utilitza el tòpic literari dels rius i la mor (1 punt). Pel que fa a "la terra de xiprers i de palmes" cal que sàpiga que fa referència a la malaltia i a la mort (xiprer: mort) i que proposi una lectura per al símbol de les palmes (per exemple, que són una al·lusió al martiri, que és dolor de la malaltia) (1 punt).

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió a banda de les esmentades, se li pot atorgar per aquest concepte fins a un punt. En tot cas, la puntuació global de la pregunta no excedirà mai els 2 punts.

3. PAU 2013 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

2) La poesia de Màrius Torres se centra en quatre grans temes: la bellesa del món, la mort, la nit i Déu. Expliqueu quins correlats del món natural o de la música i de l'art sol utilitzar a l'hora de concretar aquestes temàtiques i quina significació solen tenir en els poemes.
[2 punts]

L'alumne/a ha d'extreure exemples de poemes en què les diverses formes de figuració de la poesia de Torres concretin les variacions sobre aquests temes. Així doncs, ha de posar exemples generals en què es vegi la presència dels temes esmentats (1 punt); exposar el sistema d'analogies entre, per exemple, els cicles naturals i la idea de la mort com en el poema "Febrer"; adduir alguns exemples més concrets i expressar-se en un discurs ben articulat (1 punt).

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte no explicitat estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 2 punts.

4. PAU 2012 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció A)

3) Comenteu el poema següent de Màrius Torres. Tingueu en compte, especialment, aquests aspectes (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre)

a) la situació en el seu temps històric i cultural;
b) les figures retòriques essencials, amb comentari de la significació;
c) el tema principal del poema, assenyalant, alhora, la relació amb alguna altra composició del poeta.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

LA CIUTAT LLUNYANA

"Aux captifs, aux vaincus, à bien d'autres encore..."

Baudelaire.

Ara que el braç potent de les fúries aterra
la ciutat d'ideals que volíem bastir,
entre runes de somnis colgats, més prop de terra,
Pàtria, guarda'ns: — la terra no sabrà mai mentir.

Entre tants crits estranys, que la teva veu pura
ens parli. Ja no ens queda quasi més consol
que creure i esperar la nova arquitectura
amb què braços més lliures puguin senyar el teu sòl.

Qui pogués oblidar la ciutat que s'enfonsa!
Més llunyana, més bella, una altra n'hi ha, potser,
que ens envia, per sobre d'aquest temps presoner,

batecs d'aire i de fe; la d'una veu de bronze

que de torres altíssimes s'allarga pels camins
i eleva el cor, i escalfa el cor dels pelegrins.

1939

L'alumne/a ha d'explicar el poema en relació al moment històric: la derrota de la República i l'ocupació militar de Catalunya en 1939. Pot fer-ho simbòlicament en relació a la caiguda de Barcelona o, seguint la cita de Baudelaire, atorgar-li un sentit universal, general (1 punt). D'altra part, ha de remarcar les figures retòriques: metàfores i al·legories de ressò clàssic –grec, en el cas de les fúries– i bíblic –en la referència a les "torres altíssimes"– i, si s'escau, el mite de les dues ciutats d'Agustí d'Hipona, referit a la ciutat del present, destruïda, i a la del futur, imaginada (1 punt). També ha de remarcar l'esperança com a gran tema del poema, que pot relacionar amb "la flor de l'esperança, minúscula i tenaç" d'un altre poema de tema cívic inclòs en l'antologia, "La galerna i el llamp, el torb i la tempesta".

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

5. PAU 2012 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

2) Comenteu els aspectes més rellevants del tractament de la música en la poesia de Màrius Torres. Feu-ho mitjançant les referències pertinents a dos poemes, lliurement escollits, dels que tenen la música com a motiu d'inspiració.
[2 punts]

L'alumne/a ha d'explicar, en conjunt o per separat: que la música –especialment la música per a piano– formava part de la cultura familiar i personal de Màrius Torres i que la música li serveix, poèticament, per expressar una mena de metamorfosi espiritual del poeta quan la interpreta, o bé per manifestar la gràcia profunda de la vida (0'5 punts) i que aquestes experiències es concreten en poemes com "Abenlied", "Couperin a l'hivern" o qualsevol altre, dels quals n'han de comentar des d'aquest punt de vista, breument, dos (0'75 punts per cadascun).

Si l'alumne/a complementa la resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió a banda de les esmentades, se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt. En tot cas, la puntuació global de la pregunta no excedirà mai els 2 punts.

6. PAU 2012 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

1) En l'obra de Màrius Torres es produeix una estreta relació entre contingut i forma. A partir de la lectura de l'antologia del poeta, exposeu la temàtica que hi tracta i els recursos retòrics que utilitza en l'elaboració del seu discurs. Podeu fer referència a alguns poemes concrets per tal d'exemplificar les vostres afirmacions.
[3 punts]

L'alumne/a, en primer lloc, ha de fer referència al tractament dels temes següents: la mort, l'amor, el fet religiós, l'esperança, la natura i les arts –concretament la música–, tenint present que aquests dos últims temes actuen de correlat objectiu per tal de vehicular les sensacions i les emocions del poeta. Tota aquesta temàtica permet d'ésser agrupada en dos eixos: d'una banda, el grup format per aquells poemes en els quals la poesia expressa el món emocional que viu el jo poètic; i de l'altra, el conjunt de poemes posats al servei de la reflexió moral i filosòfica. Un tercer eix temàtic, abasta aquells altres poemes, escassos, en els quals l'autor rebutja el món que l'envolta i en proposa un de diferent (1'5 punts).

En segon lloc, i en relació als recursos retòrics, cal indicar com Màrius Torres se serveix de les estructures analògiques; l'ús d'una figura al·legòrica, a qui el jo líric s'adreça, que tant pot personificar un moment del dia, com la divinitat o la mort. Quant a la composició, cal que es faci referència a la varietat d'estrofes i formes compositives (sonet, estança, tanka). Pel que fa a la mètrica, cal que es comenti l'alternança de versos decasíl·labs i alexandrins amb altres combinacions polimètriques, en la qual els versos d'art major s'harmonitzen amb altres d'art menor. Es tracta d'uns recursos que, com gran part dels altres, es posen al servei del sentit, fins al punt de poder afirmar que en l'obra de Màrius Torres contingut i forma estan estretament lligats (1'5 punts).

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és, tanmateix, pertinent, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts.

OPCIÓ B

1) Després d'haver llegit i estudiat l'obra poètica de Màrius Torres, comenteu el següent fragment, extret d'un article del poeta intitulat "Veritats sobre el jocs florals", publicat el 1936 a la revista *L'Ideal*. Relacioneu-lo amb la seva manera de concebre la poesia, amb els temes que el poeta explora i amb l'actitud que adopta respecte a la poesia i la vida:

[...] hi ha molta gent que creu encara que un poeta és un senyor que col·lecciona flors i violes i englantines i que, quan en sap molt, el proclamen Mestre en Gay Saber. Temps enrere això devia ser gairebé cert. Però avui és rodonament fals. La poesia moderna, millor es diria la poesia autèntica, no té res a fer en un escenari.
[3 punts]

L'alumne/a ha de fer un exercici de síntesi i explicar, en primer lloc, que Màrius Torres es distancia elegantment dels poetes de la Renaixença i dels Jocs Florals –entre els quals Jacint Verdaguer o Àngel Guimerà i que se situa en la línia de poetes del simbolisme –Baudelaire– i del post simbolisme –Carles Riba. L'alumne/a ha de fer constar amb claredat que la teoria poètica i la mateixa poesia de Màrius Torres s'oposen radicalment a la poesia declamatòria romàntica o post romàntica que té en els Jocs Florals la manifestació més característica i espectacular (1'5 punts). Altrament, la poesia de Màrius –sobretot en la producció més ambiciosa i madura, de la qual són exemples molt destacats "Dolç àngel de la mort", "Paraules de la nit" o "Pelegrins"– és un camí cap a la lírica essencial, un camí constant cap al temple interior; un camí que es vincula a una ètica personal en què la música, la transcendència i el catalanisme republicà són fonamentals (1'5 punts).

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts.

8. PAU 2011 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

2) En poema intitulat “El combat dels poetes”, Màrius Torres mostra una ‹‹poètica›› amb una al·legoria prou expressiva. Aquest procediment és habitual en la seva manera d’escriure. Quina és aquesta al·legoria per referir-se als poetes? Quina és aquesta al·legoria per a referir-se als poetes? Desglosseu-la i comenteu-la. Assenyaleu també dues al·legories que empri en el conjunt de la seva obra poètica.
[2 punts]

L’alumne/a ha de comentar la figura l’arquer o el sagitari damnat com l’al·legoria que expressa l’esforç de la creació, la recerca d’objectius llunyans del present —la projecció conscient cap al futur— i la inutilitat “del cel de la glòria”. Pot subratllar l’esperit bèl·lic subjacent —projectils i la força dels punys— molt d’acord amb el clima de la guerra civil —època en què és escrit. Altres al·legories són l’arbre de la mort, els rius paral·lels, els pelegrins, la corda del llaüt ...

Cadascun d’aquests dos aspectes serà valorat amb 1 punt.

Es pot valorar, també, la inclusió d’altres punts, a banda dels esmentats, sempre que hi tinguin relació i n’estigui ben argumentada la incorporació. La puntuació, en tot cas, no excedirà mai els 2 punts que val la pregunta.

9. PAU 2011 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció A)

3) Comenteu aquest poema de Màrius Torres en relació a les següents qüestions (no cal tractar-les separadament ni en el mateix ordre):

a) determineu-ne el tema;
b) remarqueu la importància del moment històric en què és escrit;
c) comenteu-ne la forma estròfica i la seva funció.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d’argumentació i anàlisi, l’ordenació de les idees i la coherència del discurs]

PELEGRINS

No ens aturem als temples on altres pelegrins
arriben al llindar de la teva presència .
No volem la teva ombra; volem la teva essència,
Pare de l’infinit que tots portem a dins.

Ell s’emporti aquests cors que no fan resistència
a buscar-te , invisible, com l’aire dels camins.
Perquè sabem qui som, o Terme dels destins
et sentim sobretot en la nostra impotència.

Sabem que en aquest món no arribarem a Tu.
Però l’ardent impuls de la fe que se’ns enduu
més enllà dels altars, dels claustres i les aules,

murmura en la nuesa del nostre temple intern
un himne que és un eco del teu silenci etern
—o Tu que ets més enllà de les nostres paraules!

1939

Els tres punts corresponents al contingut es poden assignar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes (1 punt per cadascun), és a dir, si:

a) comenta que es tracta d'un dels poemes més marcadament religiosos de tota l'obra poètica de Màrius Torres i que té com a tema la impossibilitat d'expressar amb les paraules la realitat de Déu, i del qual deriva una religió entesa com a recerca interior de la divinitat;

b) si subratllar que el poema és escrit el 1939 i que, a més, respon a un religiositat diferent de la catòlica oficial; una religiositat que el poeta va conèixer —i que ell va fer evolucionar d'una manera molt personal— en l'entorn familiar, adepte a la

metapsíquica, i de tradició republicana i catalanista; un entorn que va tenir un pes indubtable en la Catalunya autònoma dels anys trenta del segle XX, sobretot mitjançant al figura d'Humbert Torres, metge i polític. Aquesta família haurà d'exiliar-se el 1939, en el moment de la victòria franquista;

c) si indica que la tria estròfica del sonet alexandrí es deu a la voluntat de donar claredat i amplitud expressiva, sense renunciar a la contenció de la forma tancada i a la musicalitat de la rima, en un poema en què es tracta un tema essencial per a Màrius Torres.

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut